Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CII. No. 230. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 5, 1995. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 5-го ГРУДНЯ 1995 р. Ч. 230. РІК CII.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ЗАСТІЙ У СПРАВІ ЧОРНОБИЛЯ

Київ (Р. Р.). — Згідно з офіційними повідомленнями, приїзд в Україну делегації країн „Великої сімки", запланований на 30-го листопада, відкладено на невизначений час. Передбачалося, що під час відвідин буде підписано Меморандум про взаєморозуміння сторін щодо закриття Чорнобильської Атомної Електростанції. Перенесення часу зустрічі представник „Великої сімки" пояснили тим, що не завершено праці на рівні експертів, не узгоджено питання щодо обсягів фінансування, терміну закриття ЧАЕС і надання Україні гарантій щодо дальшої підтримки з боку „сімки" у розв'язанні проблем ЧАЕС.

Начальник Управління політичної аналізи та плянування Ігор Харченко на пресовій конференції у Міністерстві закордонних справ 28-го листопада сказав, що між експертними групами України і „Великої сімки" є розбіжності. Представники „сімки" питання про допомогу Україні в реформуванні енергетики ставлять в останню чергу. Українські ж експерти зацікавлені в концентруванні уваги саме на вирішенні проблеми закриття ЧАЕС на переговорах з представниками „Великої сімки", що проходять у Відні.

Президент України Леонід Кучма на пресовій конференції в Івано-Франківському зазначив, що чорнобильська проблема потребує комплексного вирішення, бо „якщо ЧАЕС тепер просто закрити, то від цього безпека у світі не стане надійнішою". Якщо Україна не отримає необхідну допомогу, вона змушена буде переглянути свої пляни щодо терміну закриття ЧАЕС. Коли світ справді прагне досягти безпеки, то „не треба ставити Україну на коліна", додав Л. Кучма.

Під час обговорення цього питання на засіданні Ради національної безпеки при Президенті України йшлося про те, що закриття ЧАЕС є складним вузлом міжнародних політичних та економічних інтересів і суперечностей. Це питання тісно пов'язано з досягненням України своїх стратегічних цілей у внутрішній і зовнішній політиці.

Переговори з „Великою сімкою", що тривали протягом року, не дали позитивних результатів.

Газета „Всеукраїнскіе Вєдомості" з 24-го листопада пише, що в Женеві 23-го листопада закінчилася міжнародна конференція з проблем Чорнобильської та інших атомних катастроф із радіяційним забрудненням. По закінченні відбулася пресова конференція, на яку (українську делегацію) „забули" запросити. На запитання з приводу захворювань серед населення України відповідали представники Білорусі та Росії. Після пресової конференції представник організації Всесвітня охорона здоров'я (ВОЗ) пояснив відсутність української делегації звичайним непорозумінням. Між тим на конференції прозвучали виступи науковців, які намагалися применшити наслідки чорнобильської трагедії, зате зосередили увагу на челябінській катастрофі 50-их років і їх у цьому підтримав журнал „Женев". Автор статті в журналі пише, що допомогу треба виділити саме для Челябінського реґіону Росії.

В Україні ж ситуація така, що коли з 1997 до 2001 року не будуть замінені канали реакторів на Чорнобильській АЕС, то станцію доведеться зупинити. Саме цього і домагається Захід. Однак, як пояснив прем'єр-міністер України Євген Марчук, щоб зупинити ЧАЕС потрібно півтора блн. дол. та ще 2.7 блн. дол. на вирішення інших проблем, які виникнуть після зупинки. Україна не в змозі взяти на себе фінансування, а Захід пропонує дуже малу допомогу. Отож для України залишається один шлях: власними силами замінити канали і продовжити працю ЧАЕС до 2001 року. За цей період ЧАЕС зможе заробити гроші на власне закриття і спорудження нового саркофагу. Є. Марчук не виключає можливости реконструкції двох блоків Чорнобильської АЕС із трьох працюючих. Україна і далі підтримує політичне рішення про закриття ЧАЕС до 2000 року під умовою виділення Заходом достатньої допомоги. Прем'єр-міністер України закликав держави „Великої сімки" остаточно визначитися з цього питання, адже підписання документів плянувалося на кінець цього року.

На думку віцепрем'єр-міністра України Івана Кураса, на конференції „мали місце певні інтереси, можливо, і фінансового характеру з боку дослідного центру Росії, щоб привернути увагу міжнародних організацій до відповідних програм".

Безробіття досягло 33 відсотки

Київ (УНІАР). — Голова відділу проблем ринку праці при Міжнародній організації праці (МОП) Ґай Стендінґ розповідав про дослідження, проведені за програмою розвитку ООН та МОП, згідно з якими на початку 1995 року в неоплачуваній відпустці перебувало 44.5 відсотка працівників промислових підприємств, а загалом в Україні — 34.2 відсотка з числа працюючих.

Понад 10 відсотків громадян працювали не повний час, а середній робочий тиждень був на 8 годин меншим від норми. Шість відсотків населення отримували заробітну платню нижчу, ніж 2 млн. карбованців на місяць. Офіційні дані про те, що рівень безробіття становить 0.4 відсотка, не відповідає дійсності. Цей показник сягає близько 33 відсотки.

Б. КЛІНТОН ЗАТВЕРДИВ БЮДЖЕТ ПЕНТАҐОНУ

Вашингтон. — Минулої п'ятниці закінчився час, в межах якого президент Билл Клінтон міг застосу-вати право вето на запропонований йому проєкт закону про військовий бюджет З'єднаних Стейтів Америки. Відлетівши у середині тижня за океан, президент так і не підписав проєкту, документ став законом цілком автоматично, у зв'язку з відсутністю керівника держави.

Спостерігачі підкреслюють, що це було не випадковістю, а добре розрахованим політичним маневром. Річ у тому, що бюджет, яким виділяється для Пентаґону на 1996 рік 243 блн. дол., підготовили республіканці, демократи-центристи, а також спеціялісти департаменту оборони. З боку ліберального табору законопроєкт викликав гостру критику. Враховуючи, що присутність американських військ у Боснії обійдеться приблизно в 2 блн. дол., президент Б. Клінтон мусів, проти власної волі, погодитися зі збільшенням військового бюджету на 7 млн. дол. у порівнянні з його власним проєктом.

„Я прийняв це рішення, оскільки Адміністрація і лідери Конгресу досягнули домовлення, що видатки на нашу військову присутність та на інші миротворчі акції в Боснії будуть сплачені з фондів даного закону",— говориться у заяві президента Б. Клінтона. Коментуючи цю подію, голова комісії Палати Репрезентантів в питаннях розподілу фінансів, республіканець з Луїзіяни Боб Лівінгстон сказав: „Ми радіємо, що проєкт став законом. Якщо будуть потрібні гроші на видатки у Боснії, то законопроєкт надає нам свободу дій, не ущемлюючи при цьому боєготовости на-ших збройних сил".

Данія ратифікувала угоду про співпрацю між Україною та Европейським союзом

Київ (Р. Р.). — Згідно з повідомленням Міністерства Закордонних Справ України, парлямент Данії ратифікував угоду про партнерство та співробітництво між Україною та Европейським союзом.

Одночасно, парлямент ратифікував угоду між Европейським союзом та Литвою, Росією, Білоруссю і Молдовою.

Данія стала третьою країною, після Еспанії та Великобританії, яка ратифікувала угоду між Україною та Европейським союзом.

Уряд критикує постанову ВР

Київ (Р. Р.). — Перший заступник міністра закордонних справ Антон Бутейко прокоментував рішення Верховної Ради відхилити постанову про відкриття постійного представництва України при Европейському союзі, сказавши, що воно необхідне для активізації праці в цій організації.

На сьогодні парлямент лише двох країн ратифікували угоду про партнерство і співпрацю між Україною та Европейським союзом. Представництво могло б запобігати антидампінговим процесам проти України. Фінансування представництва здійснювалося б у межах видатків на зовнішньо-економічну діяльність, затверджених Верховною Радою.

„Нова Україна" виступає за нові методи господарювання

Київ (Р. Р.). — Об'єднання „Нова Україна" виступає проти прийняття закону про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі. Заступник голови об'єднання Анатолій Матвієнко вважає, що прийняття такого закону сприяє поверненню України до „традиційно компартійних метод керівництва економікою".

У зверненні „Нової України" до Верховної Ради зазначено, що закон передбачає наділення безплатно майном одних категорій громадян, обділення інших, зменшення справжньої вартости приватизаційних сертифікатів, позбавлення широкого кола громадян можливости вкласти свої сертифікати в агропромисловий комплекс.

Зростають дії контрабанди

Київ (Р. Р.). — Газета „Прикордонник України" повідомляє, що влада Польщі, Румунії, Мадярщини і Словаччини пропонують запровадити візовий режим на в'їзд громадян України.

Голова Державного комітету з охорони державного кордону Віктор Банних зазначив, що це пов'язано зі зростом кримінальних злочинців із Країн СНД, в тому числі з України. Подібні проблеми має й Україна. Крім того, у прикордонних районах Польщі, Румунії, Мадярщини і Словаччини останнім часом спостерігається активізація антиукраїнської діяльності і пропагандивних кампаній, загострюється ситуація на кордоні.

За дев'ять місяців цього року в Україну прибуло й залишилося понад 900,000 чужих громадян, з яких частина, можливо, намагатиметься проникнути незаконно у країни Західньої Европи.

За цей же період прикордонники затримали контрабанди на 413 блн. карбованців, 494 одиниць зброї та 1,197 кг наркотичних речовин.

Прикордонники мають повні руки роботи

Київ (Р. Р.). — Тут 25-го листопада газета „Прикордонник України" помістила звіт праці прикордонників за одну добу.

На кордоні в Козачій Лопані на Харківщині у 13-му вагоні потягу Москва - Євпаторія у купе провідника виявлено 13 скриньок з чорною ікрою. Митники оцінили вантаж на 13,000 дол.

Контролери „Харків-авто", перевіряючи автомобіль „КамАЗ", вщерть заповнений яблуками, виявили десять 20-літрових бідонів із соняшниковою олією на суму 450 млн. карбованців.

На митниці „Гоптовка" виявлено десять скринь із цигаретами „Ватра" замаскованими в автомобілі „Седрик". Цигарети оцінено на 12 млн. в карбованців. У повітряному фільтрі автомобіля „Москвич" виявлено 10,150 дол, які власник автомобіля намагався вивезти до Росії.

На заставі „Угнів", Львівщина, затримано громадянина Афганістану, який намагався перейти українсько-польський кордон, щоб пізніше потрапити до Німеччини, де хотів влаштуватися на працю. На заставі „Устилуг", Волинська область, затримано двох пакистанців. На об'їзному шляху поблизу застави „Дольськ" прикордонники Луцької контролі затримали МАЗ, на якому двоє громадян Білорусі намагалися вивезти з України

(Закінчення на стор. 4)

В Україні відновляє працю „Маслосоюз"

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Прямо очам не хочеться вірити, коли нашгість передає візитку із так добре колись відомими значками „М–С" та ще переділеними конюшинкою, як колись. Любомир Захаріясевич — це генеральний директор сьогоднішнього „Маслосоюзу", що постав в Івано-Франківському перед роком і розгортає свою працю. Досі обрано Надзірну раду та відповідальний провід, а маючи прихильність і зрозуміння в Обласній Раді організатори отримали на приміщення давні бюра „Маслосоюзу".

— Як це сталося, що ви відновили так славний в Галичині „Маслосоюз", який для кожного із „старої гвардії" є дуже близьким і сантиментальним споминоМ?

— Бачите, — вияснює Л. Захаріясевич — це дуже на часі і до нас апелювали самі селяни та представники Сільських рад. До речі, ці останні, як і представники сіл і районних Рад зійшлися з нами на конференцію саме перед роком і ствердили, що заснування „Маслосоюзу" незвичайно на потребу із економічних причин. Тепер майже кожний селянин має не одну корову, а дві, чи навіть три і молока подостатком і відчувається потребу його переробляти, а також запобігти продажеві підробленого водою молока, та різним діям мафій в молочній і м'ясній продукціях. Отже наша акція дуже на потребу, а маємо такий добрий взір як давню працю „Маслосоюзу", то навіть не треба було творити нових плянів. Я віднайшов в архівах Львова статут „Маслосоюзу" і без питань його з малими змінами прийняли. Дістали запевнення голови Обласної Ради, що власті будуть прихильно ставитися до цього почину, а до Надзірної ради увійшли в більшості комбатанти, борці УПА та Дивізії. Це відразу запорука, що новий „Маслосоюз" буде працювати для економічної поправи України, а не для особистих користей.

А як сталося, що саме ви взялися за віднову тої господарської установи, яка мала у нас таку добру опінію?

Л. Захаріясевич

(Закінчення на стор. 4)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

Закликають побудувати каплицю над могилою Патріярха Володимира

КИЇВ. — Всеукраїнське Товариство „Просвіта" звернулося до української громадськости з приводу незгоди голови Державного комітету України у справах містобудування та архітектури щодо встановлення перед дзвіницею біля головного входу на територію Софійського собору в поєднанні з пам'ятником Ярославу Мудрому каплиці на місці поховання Патріярха УПЦ КП Володимира. Товариство „Просвіта" закликає громадськість „підняти свій величний голос на захист духовних надбань української нації і стати єдиним фронтом проти антиукраїнських та антидержавних сил".

Керівники люблять армію й обіцяють полюбити ще дужче

КИЇВ. — Усі найвищі керівники України взяли участь у поширеній нараді командування національних збройних сил: Президент Леонід Кучма, голова Верховної Ради Олександер Мороз та прем'єр-міністер Євген Марчук. Роблячи підсумки за 1995 рік, міністер оборони України Валерій Шмаров заявив, що, незважаючи на об'єктивні організаційні й фінансові трудноці, українське військо підтримує належну боєготовість і водночас переходить необхідні внутрішні реформи. Зі свого боку, Президент Л. Кучма заявив присутніх, що розвиток збройних сил розглядається Урядом як важлива складова будівництва держави, і пообіцяв особисто проконтролювати виконання державної програми забезпечення військовиків житлом та подбати про своєчасну виплату їм заробітку.

Колишні керівники пароплавства борються за пости

ОДЕСА. — Два колишні президенти Чорноморського пароплавства борються за відновлення на попередніх постах. Віктор Пилипенко півроку судиться з Міністерством Транспорту України в Приморському та Іллічівському районних судах Одеси. Усунений з посади півмісяця тому Олексій Коваль домігся розгляду питання про правомірність особових змін у Чорноморському пароплавстві на засіданні Кабінету Міністрів України. За його словами, існуючі закони не містять статтей, які обґрунтовують звільнення працівника з посту. Розгляд цього питання підтримав і Президент України Леонід Кучма.

Демократична Партія незадоволена проєктом виборчого закону

КИЇВ. — Демократична партія України висловила стурбованість тим, що підготова нового закону про вибори перебуває поза належною увагою українських політиків, преси й громадськости. Особливе занепокоєння ДПУ викликає 42-га стаття закону, де йдеться про те, що переможець визначатиметься відразу у першій турі виборів, незалежно від того, чи отримає абсолютну, чи лише відносну — щодо інших кандидатів — кількість голосів. На думку провідників ДПУ, така система дасть істотну перевагу лівим силам, котрі виставляють, як правило, єдиного кандидата, тим часом як демократичні сили здебільшого розпорошені.

Ліві у Верховній Раді гальмують реформи

КИЇВ. — Соціял-Демократична Партія України поширила заяву, у якій сказано, що „зволікання комуністичної більшости парляменту з прийняттям нового земельного кодексу України є дією, спрямованою на саботування якихось реформ". У заяві сказано, що коли Верховна Рада й далі „штучно гальмуватиме процес утворення маси вільних фармерів, відповідальність за розвал сільського господарства в Україні ляже винятково на нинішній склад народних депутатів в особі фракцій комуністів, соціялістів та аграріїв".

Мала приватизація обіцяє стати великою

КИЇВ. — Фонд державного майна повідомив, що за десять місяців цього року в Україні приватизовано майже 8,000 малих державних підприємств. Найвищі показники малої приватизації — в Одеській, Запорізькій, Закарпатській областях та в місті Києві. Очікується, що до кінця року буде приватизовано більше малих підприємств, ніж за три попередні роки разом узяті. І це незважаючи на поважні перешкоди, які часто чиняться на шляху приватизації місцевою владою та керівниками державних підприємств.

В АМЕРИЦІ

З'ЄДНАНИМ Стейтам Америки не вдалося домогтися від уряду Куби згоди зменшити еміграційний податок, який не дає змоги громадянам цієї країни виїхати до Америки. Як повідомив офіційний представник Державного департаменту Ніколас Бирнс, „кубинський уряд не має наміру пом'якшити податкову політику". Кубинці, які хочуть переїхати на постійне мешкання до іншої країни, мусять заплатити 400 дол. за обов'язкове медичне бадання, 100 дол. — за закордонний пашпорт і 250 дол. — за офіційний дозвіл залишити Кубу. Згідно з угодою між Вашінгтоном і Гаваною, ЗСА зобов'язалися приймати щорку 20,000 кубинських імігрантів, однак багато громадян, які вже дістали від американської влади дозвіл в'їхати у ЗСА, на мають для цього грошей.

ПРОБУВШИ членом Палати Репрезентантів 24 роки, Патріша Шредер, демократка з Колорадо, заявила, що в 1996 році зрезигнує. Коментуючи це рішення авторитетного законодавця-лібералa, спостерігачі нагадують, що П. Шредер встановила рекорд перебування жінки в Конгресі, очоливши там рух за зменшення видатків на оборону, активно підтримуючи боротьбу жінок за рівні права. П. Шредер стала відомою всій країні вже в перший рік своєї діяльности у Палаті Репрезентантів, коли назвала голову комісії в питаннях озброєнь Едварда Герберта, демократа з Луїзіяни, шовіністом, „який не вірить, що істота з маткою здатна приймати рішення у військовій ділянці".

У СВІТІ

ІНІЦІЯТИВНА ГРУПА, утворена двома сотнями москвичів, які в серпні 1991 року рішуче виступили проти спроби комуністичних ортодоксів здійснити державний переворот, висунула Бориса Єльцина кандидатом на пост президента Російської Федерації на другу каденцію. Сам він покищо не повідомив, що готовий взяти участь у призначених на червень 1996 року виборах. На думку представника ініціятивної групи Владіміра Камчатова, „єдиною об'єднуючою політичною постаттю в Росії є Єльцин, який взяв на свої плечі відповідальність за політичні і економічні реформи в країні". В. Камчатов підкреслив, що „в теперішніх умовинах зміна влади може мати непередбачено тяжкі наслідки". У той самий час російський прем'єр Віктор Черномирдін в інтерв'ю для італійської газети „Републіка" заявив, що у 1996 році не кандидуватиме на президента Росії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.
Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Від "Чукрену" до України

Майже 70 років тому, під час першої й останньої українізації, вимушено започаткованої совєтським режимом, харківський письменник Остап Вишня опублікував збірку гуморесок під промовистою назвою "Українізуємось!" Одна з них називалася "Чухраїнці" і була присвячена мітичній країні "Чукрен", її історії та сьогоденню. Серед багатьох характерних рис "чухраїнців", помічених гумористом, одна стосувалася способу їх етнічного самовизначення.

"А як, бува, запитають їх, — писав О. Вишня, — "а якої ви, лорди, нації?" — то вони почухають потилицю та й відказують: "А хто його знає... Передріївські ми... Православні..."

Сьогодні подібні курйозні самовизначення лунають далі: "Ми нє русскіє і нє українци, ми донбассци, ми одеситы, ми кієвляне". Чи це населення було колись справді іншим і зробилося "чухраїнським" лише внаслідок колоніяльного гноблення, — хай з'ясовують історики й антропологи. Скоріш за все воно завжди було саме таким — середньовічним і донаціональним, з русинсько-православною ідентичністю, в якій невиразний місцевий патріотизм доповнювався відчуттям православної єдности перед ворожим католицько-мусульманським оточенням. Специфічний колоніялізм перешкодив, однак, подальшому перетворенню цієї домодерної етнічної ідентичности у модерну національну, — як це сталося в інших країнах Східньої Европи.

Так чи інакше, а сьогодні в Україні лише 34 відсотки населення ідентифікує себе з українським народом як цілістю. Натомість 17 відс. вважає себе совєтами, 29 відс. ототожнює себе в першу чергу з населенням свого села чи міста, і ще 8 відс. — із населенням области чи регіону. Три відсотки зараховують себе передусім до мешканців Европи і ще 3 відс. почуваються громадянами світу. Нема жодних підстав сумніватися у цих даних, наведених Центром "Демократичні Ініціятиви".

Досить згадати, скільки людей в Україні голосувало у березні 1991 року проти горбачовської "обновльонной" федерації на останньому "всесоюзному" референдумі, і скільки голосувало у грудні того самого року за по-справжньому самостійну Україну, з демократичним, а не крипто-комуністичним президентом.

Київський соціолог Валерій Хмелько та його канадський колега Домінік Арел стверджують на підставі своїх досліджень, що лише 40-42 відс. населення України є україномовним, тим часом як 20 відс. — це російськомовні росіяни і ще 33-34 відс. — російськомовні українці. І знову ж таки, ці дані мало чим відрізняються від тих, що їх подають "Демократичні Ініціятиви", — хоч питання у цьому другому випадку було зформульоване дещо інакше: "Якою мовою ви розмовляєте у своїй родині?" Виявляється, українською мовою розмовляє лише 37 відс. опитаних, російською — 33 відс., і ще 30 відс. стверджує, що користується обома мовами, залежно від обставин. На практиці, однак, ці "обставини" означають, як правило лише те, що вчорашні селяни в містах ще розмовляють між собою по-"местному", себто по-українськи, але вже зі своїми дітьми стараються говорити виключно по-"городському".

Якщо ж узяти до уваги, що з тих сорока відсотків україномовних українців майже половина — це східньоукраїнські селяни, котрі є україномовними радше за звичкою, ніж зі свідомого вибору національної ідентичности, ми зрозуміємо, чому так важко йде процес національного відродження в Україні і чому такими незначними є політичні успіхи національно-демократичних сил. Ми зрозуміємо також, чому в Україні досі святкуються большевицькі свята, чому стоять большевицькі пам'ятники і чому більшість населення не заперечує проти узаконення російської мови як другої державної. І, звичайно, ми не будемо дивуватись, чому в Україні домінує російська книжка, російська преса, російське телебачення — та просто тому, що більшість населення значно охочіше їх купує, читає і дивиться. Справа, отже, не тільки й не стільки в російських "інтригах" чи байдужості українського Уряду, а в самому населенні. А власне, яким іще може бути склад Уряду при такому складі населення, і якою ще може бути політика Росії щодо такого сусіда?

Це гірке і, великою мірою, запізніле усвідомлення. Але воно необхідне, щоб позбутись нарешті романтичних ілюзій і виробити цілком прагматичну стратегію творення нації, а не тільки держави. Не маючи сили, слід діяти розумом. Від "Чукрену" до України лежить неблизький шлях. У кожнім разі не такий близький, як від Малоросії до Росії.

Ярослав Гайвас

ОСТАННІЙ І ВИРІШНИЙ БІЙ

Передвиборча ситуація в Російській Федерації щораз більше ускладнюється, а конфлікти загострюються. Російське суспільство поділене глибоким і покищо непрохідним вододілом. З одного боку — сили в різних партіях і поза ними, що підтримують президента Єльцина, з другого — всі ті, що проти нього, також належні до різних партій та безпартійні.

Загальним переконанням у Москві і світі є, що Єльцин сьогодні вже тільки формально на чолі, хоч видає укази і накази, але зміст їх підсовують інші. А тих інших, його співробітників, щораз менше. І вони вказують стежки, якими він змушений іти з більшим чи меншим переконанням. Але якщо навіть так є, що він уже не має контролі над державним кораблем у своїх руках, то все таки він з власної волі чи під тиском свого оточення не здає позиції і готується до вирішального бою за свій президентський пост і, хоч-не-хоч, за свою власну долю, а ще більше за долю свого оточення. Бо коли б грудневі вибори до Державної думи (російського парламенту) випали для нього некорисно, тоді, очевидно, його кандидатура на пост президента Російської Федерації наступного року стане ще безнадійнішою, ніж є тепер, а крім того нова влада має великі і поважні розрахунки з ним, а ще більше з його оточенням. Йдеться не тільки про різні факти з ділянки політичної боротьби, але про вбитих під час тієї боротьби за владу, насамперед депутатів Державної думи та інших політичних діячів, які загинули під час штурму з наказу Єльцина будинку парляменту та й інші менші, індивідуальні випадки, що були вчинені його співробітниками, як, наприклад, вбивство старшини спеціяльної групи „Октава", яка разом з групою „Альфа" розпочала атаку на парлямент. Старшина цей загинув з підступного пострілу, який команда групи приписала тим, що були в будинку парляменту, і який мав бути виконаний з наказу генерала Михаїла Барсукова, найближчого співробітника генерала Коржакова, а тепер шефа Федеральної служби безпеки. Федеральну службу безпеки загально вважають фактичною наслідницею КҐБ. Вбивство лейтенанта Сергеєва викликало велике обурення серед бійців обидвох груп, які до того часу не вміли виконати наказу президента Єльцина — атаки на Державну думу, але в лютій реакції на вбивство одного з їхніх улюблених командирів розпочали атаку, яка, як відомо, закінчилася тотальною перемогою Єльцина. Другим після Алєксандра Коржакова є міністер оборони генерал Павел Грачов. Його обвинувачують за жертви в Чечні, яку він обіцяв здобути за декілька годин, а крім того толерує неполадки у збройних силах, які закінчуються частенько смертю здебільшого недавно мобілізованих рекрутів. У збройних силах настає хаос, надуживання, розкрадання державного майна, навіть продаж кораблів. Одніею з найяскравіших ілюстрацій тому було спинення торговельного корабля, на якому були готові до вивозу найновіші російські танки. І все це діялося на людських очах у порті Петербургу.

Отже Єльцинові і його товаришам, коло яких щораз вужче, не залишається нічого іншого, як видати противникам „останній і вирішний бій", як це співається в комуністичному гимні. Як звичайно у такій ситуації, загрожені хапаються бритви. Він рішився з своїми товаришами спробувати знову використати військовий чинник, але цим разом не при допомозі вжиття зброї, а через масовий вибір військових і взагалі старшин до Державної думи, чого не заборонює конституція, а традиційно совєтські генерали й інші військові старшини були вибрані до різних державних органів, особливо парляменту. Генерал Грачов узявся до цього діла по-військовому і завдяки цьому понад 120 високих старшин зголосили свої кандидатури на вибори 17-го грудня. А крім них ще майже всі партії і політичні групи в список своїх кандидатів включили генералів, які в російському житті, особливо в теренах, де розміщені гарнізони, мають чималі симпатії.

Згідно з загальною опінією, в російських політичних колах ледве чи ті всі заходи допоможуть Єльцинові у виборах 17-го грудня. Тим більше, що до закидів проти нього і очевидної його непопулярности серед російського суспільства долучилася ще його остання недуга та двомісячне перебування в шпиталі. Отже внутрішні політичні розрахунки в російському політичному світі, як це видно з засобів масової інформації та різних виступів передових російських діячів, пересуваються на проблему виборів президента в червні наступного року. Можливостей для Єльцина пересунути парляментарні вибори або уневажнити їх, про що останньо згадував шеф президентського уряду Сергій Філатов, чи відкликання виборів президента і тим самим продовження на якийсь час каденції Єльцина — насправді немає. Для цього є та сама причина: політичне життя і взагалі суспільне життя в Росії вже так розрушене, а суспільство знетерпеливлене, що в Росії могло б прийти, у випадку таких кроків з боку Єльцина, до внутрішніх вибухів. Приватизація перетворилася в грабунок національного майна мафіями й окремими спритними ділками, які купують за безцінь державне майно, даючи тільки хабарі високим державним діячам, або ділять з ними пізніші зиски з продажу на чорному ринку чи експортом за кордон. Вістки з французької Рів'єри, Монте Карльо та швайцарських лещатарських осередків подають про прибування туди цілих груп російських нуворишів, які наладовані долярами та іншою валютою, перебувають у найдорожчих готелях та розкуповують найдорожчі цінності. А в Москві минулого року, як подає офіційна статистика, було понад 800 найнятих убивств, а загально в Росії біля 2,500. Такі факти раніше чи пізніше доводять до глибоких суспільних зрушень і конфліктів.

У таких умовах, хто має шанси бути обраним президентом Російської Федерації наступного року? Кандидатів на той пост не бракує. Одні з них говорять про це, інші відмовчуються, але зовсім очевидно приготовляються. Першим серед тих, що вже не раз попереджував, що проголосить свою кандидатуру, є Михаїл Горбачов. Другим, що найбільше про це говорить, є горезвісний Жириновський, постійно говорить про свою кандидатуру Геннадій Зюганов, комуністичний лідер. А далі Григорій Явлінський, прем'єр Віктор Черномирдін, Ніколай Рижков, Іван Рибкін, Єгор Гайдар та ін. У тіні покищо залишається посадник Москви Юрій Лужков. Особливе становище генерала Алєксандра Лебедя. Той заявив, що вирішить, що йому робити, після парляментарних грудневих виборів. Коли буде обраний депутатом Державної думи, тоді, мабуть, кандидуватиме у президентських виборах. Незважаючи на таку його поставу, публічно якраз про нього говорять як про найсильнішого кандидата, навіть у випадку, коли кандидуватиме Єльцин.

Політичне обличчя ген. Лебедя не зовсім виразне. Він був проти нападу на Чечню, але не лише намагався створити окрему, і то російську, Надністрянську республіку, але також зразу деклярував її приналежність до Російської Федерації. У Придністров'ї він провадив гостру русифікаційну політику. І врешті-решт належить він до „Конгресу русских общин", формальним лідером якого є Юрій Скоков, також один з кандидатів на президента Російської Федерації. „Конгрес русских общин" постав 1992 року як організація, яка гуртуватиме громади, власне „общини", російські в незалежних державах, колишніх підсовєтських республіках, буде заступати їх та їхні інтереси в Росії, а в державах, де вони живуть, боротися за „права російськомовних общин". Значить, характер політичної організації, до якої належить і з рамени якої кандидує в парлямент, а наступного року може на президента Росії, генерал Лебедь, нам добре відомий. З цього ми мусимо зробити висновок, що політичні погляди ген. Лебедя покриваються з принципами і програмою тієї політичної організації.

Здається, що не буде перебільшенням, коли скажемо, що грудневі і червневі вибори в Російській Федерації є грою з великою ставкою і непередбачливими вислідами. І тому треба бути приготованим на різні несподіванки, навіть такі, що котрісь з тих виборів взагалі не відбудуться в призначеному часі.

З ЛИСТІВ З УКРАЇНИ

Запрошуємо у Дніпропетровщину!

Подружжя Йовики є першими ластівками, що залетіли в українську громаду на схід, у Дніпропетровське. Хвала їм за це!

Схід має надзвичайно великий вплив на розбудову України як держави. Яким буде схід, такою буде держава. На сході тепер невідрадно. В містах і селах Дніпропетровщини проживають 24 відс. росіян, а шкіл, що мають російський статус, — 74 відс. Це школи, в яких навчаються 50 відс. українських дітей, вчителі також українці, але статус російської школи калічить українських дітей російським вихованням. Школи, що мають український статус, не є українськими школами. Вони українсько-російські. Початкові кляси — українські, старші кляси — російські.

Чи будуть під статусом українських шкіл розвивати дійсно українські школи, де діти будуть отримувати освіту рідною мовою, залежить від активности Української Громади у Дніпропетровському.

Чи буде розбудовуватись українська Україна на сході, а не російська Україна, яка будується тепер, залежить також від активности і можливостей української громади.

Спасибі за надіслану гуманітарну допомогу. Є в нас діти сироти, але більшість з них мають живих батьків. Держава піклується ними так само, як і дітьми, батьки яких померли. Це — бідні діти, але необхідне харчування і необхідний одяг у них є. Гарного одягу, як у багатих, у них нема. Будь-яка закордонна річ із гуманітарної допомоги для них — велика радість!

Є в нас діти, приречені на загибель. Під час перебування подружжя Йовиків у Дніпропетровському, телебачення повідомило, що в одній сім'ї двоє дітей померли з голоду.

Діти алкоголіків, наркоманів, проституток у нас не помирають. Вони мають статус сиріт. Їм допомагає держава й інші організації благодійного характеру. У них інша проблема, така ж, як і в сиріт, у яких батьків нема. Наша держава дуже слідкує за тим, щоб оформляли опікунство громадяни, здатні матеріяльно підтримати сироту, дати сироті належне виховання.

І все ж... Серед опікунів трапляються люди, які беруть опікунство заради власної вигоди. Виховувати дитину не здатні, а в інтернат не віддають, скрізь випрошують матеріяльну допомогу на сироту, а потім цю допомогу пропивають. Їх мало, але вони є. Таким сиротам закордонна матеріяльна допомога не допоможе. Їм допоможе наша Українська Громада.

В яких сім'ях є діти, що приречені на загибель, якщо їм не надати допомогу?

Я наведу приклад із своєї сім'ї, бо таких, як моя сім'я, немало. Приватної власности у нас не було. 47 років мій чоловік давав прибуток державі (він моделював найточніші деталі для машин, які держава продавала за кордон). Я 30 років працювала лікарем. Вилікувані мною сталевари поверталась на роботу і давали прибуток державі.

Своєю багаторічною і сумлінною працею і я, і мій чоловік внесли певний внесок у державну скарбницю. Якраз перед реформами чоловік помер, а я пішла на пенсію. Виховую 13-літню дочку.

Якби не було реформ, то нашій сім'ї не загрожувала б загибель. Жили б бідно, але ніякої загрози щодо виживання не було б. Почались реформи. В державній структурі появилось багато органів, що приймають службовців, які нібито повинні зруйнувати стару державу і побудувати нову. Але ці службовці за свою працю отримують гроші від старої держави. То як же вони її будуть руйнувати? Вони отримують гроші не тільки від нашої держави. Їм допомагає і закордонна трудова діяспора. Скільки разів їм влаштовували поїздку за кордон, особливо працівникам освіти. Але від того українських шкіл не збільшилось, а зменшилось. Отже держава повинна утримувати цей новий ненажерливий апарат, що не дає державі ніяких прибутків. Державна каса спустіла.

На виплату зароблених пенсій грошей нема. Виплачують тільки 1/20 частину зароблених пенсій. Розміри квартирної оплати перевищують розміри пенсії. Ніяких джерел для існування нема. В таких сім'ях хворіють і помирають діти.

Трудова діяспора багато надіслала гуманітарних вантажів у Дніпропетровське,

(Закінчення на стор. 4)

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ УВУ У МЮНХЕНІ

У цьому академічному році 1995-96, Український Вільний Університет обходить подвійний ювілей — 75-ліття від дня свого заснування у Відні (17-го січня 1921 р.) і 50-ліття свого існування і праці у столиці Баварії Мюнхені.

10-го листопада ц. р. особливо урочисто відзначено золотий ювілей, себто ювілей баварського періоду існування УВУ у Мюнхені. Того дня відбулася урочиста академія і прийняття в честь ювілятя при численній участі німецьких і українських гостей. Патронат над цими святкуваннями прийняв на себе прем'єр-міністер Баварії і відомий політичний діяч партії Християнсько-демократичної унії Едмунд Штойбер, який однак з огляду на давно заплановану поїздку до Південної Африки особисто на святкування не міг прибути.

Академія відбулася у пленарній залі Баварської академії наук. Привітальне слово виголосив німецькою мовою ректор УВУ Мирослав Лабунька, чим і відкрив це свято. Згадавши коротко минуле університету, особливо причину, що привела до перенесення осідку УВУ з Праги (де УВУ діяв у роках 1921-45) до Мюнхену, а це — зайняття Чехо-Словаччини совєтськими військами. Щиросердечну подяку висловив ректор баварцям за те, що хоч самі були тоді, у 1945 році, після війни у великій нужді, не поскупили притулку на своїй гостинній землі Українському Вільному Університетові та іншим українським установам і організаціям у Мюнхені, що став на той час культурним і політичним центром української еміграції в Західній Европі. На окрему подяку в цьому відношенні, сказав ректор Лабунька, заслуговують покійні вже, як і живучі тепер баварські політики й державні діячі, які за весь час існування і дії УВУ в Баварії подавали йому моральну й матеріяльну підтримку. Підкреслив ректор у своєму „Слові" й особливе значення УВУ для української діяспори, як її інституції, якою вона дорожила, якій допомагала й її пособляла, та висловив при цій нагоді щиру вдячність українській еміграції за це, а особливо церковним діячам, згадуючи теплим словом св. п. Патріярха Йосифа Сліпого, який придбав будинок, в якому тепер приміщується університет.

Головну святочну промову виголосив заступник прем'єр-міністра Баварії і міністер освіти, віровизнань, науки й мистецтва у баварському уряді, почесний доктор УВУ, Ганс Цегетмаєр. Міністер Цегетмаєр підкреслив у своїй промові досягнення УВУ, як духового й культурного центру українців у Західній Европі. Він сказав: „Ювілей Українського Вільного Університету припадає на час великих політичних переміні зламу. Всі ми, так українці, як і німці, відчуваємо велику радість з того приводу, що Україна повернулася перед чотирма роками до спільноти вільних народів".

Далі міністер підкреслив готовість Німеччини, а особливо Баварії, ще тісніше закріпити співпрацю з Україною в ділянках економіки, політики й культури, навівши при тому приклад такої співпраці у минулому та під сучасну пору. „Віднова й розбудова добрих зв'язків з Україною має для нас у Баварії особливе значення. Як вам відомо, я сам особисто відвідав Україну вже багато разів", додав міністер. Свою промову закінчив міністер Цегетмаєр такими словами: „Я вірю, що за всіми для цього даними можу бути певним, що Український Вільний Університет зможе й на майбутнє виконувати своє завдання, і бажаю вам, щоб ви могли крокувати дорогою, що поведе вас до щасливого й науково плодотворного майбутнього".

Між запрошеними гістьми були визначні особистості з політичного, церковного, академічного, дипломатичного й господарсько-бизнесового світу — чужинці, в першу чергу німці, й українці. Всі вони, як можна було запримітити, прийняли промову міністра Цегетмаєра з задоволенням і признанням.

До канцелярії УВУ наспіли численні привіти й побажання з нагоди ювілеїв (понад 50). Під час академії могли бути зачитані повністю тільки деякі з них, а в першу черги — від Президента України Леоніда Кучми та від віцепрем'єра для справ гуманістичної політики Уряду України Івана Кураса; обидва привітання зачитав з рівночасним перекладом на німецьку мову амбасадор України в Бонні Юрій Костенко, а також ще й окремий привіт і від себе особисто. Амбасадор Костенко вручив також грамоти признання за працю для УВУ й української науки ректорові М. Лабуньці та проректорові Зиновієві Соколюкові.

Привітання від президента Національної Академії Наук України Бориса Патона зачитав його заступник, академік Петро Толочко, а від посадника та від Міської ради Мюнхену привіт виголосив Ганс Подюк, міський радний, до речі, українського походження. Від Фундації УВУ в Ню Йорку тепле привітання прочитав заступник голови Управи проф. д-р Леонід Рудницький. Про інші численні привітання повідомив присутніх ведучий програмою проректор З. Соколюк. Між почесними гістьми у першому ряді, крім згаданих вже осіб, були також Платон Корниляк, Апостольський Екзарх для українців католиків у Німеччині, протопресвітер Паладій Дубицький, довголітній парох УАПЦ у Мюнхені, ректор Львівського Державного Університету Іван Вакарчук та інші.

У перервах між промовами й привітаннями виступали молоді мистці з України, які виконували вибрані точки із клясичного репертуару таких композиторів як Р. Ґлієр, Ф. Шопен і Ріхард Штравс. Академію закінчено відспіванням академічного гимну „Gaudeamus igitur".

Після торжественної академії відбулось прийняття для гостей у приміщенні державної резиденції у відомих залях Нібелюнгів. Прийняття на честь УВУ дав баварський уряд.

У суботу, 11-го листопада, Сенат УВУ й Управа Фундації УВУ в Ню Йорку вшанували гостей з України й представників української організованої громадськости у Німеччині й у Мюнхені святковим обідом в одному із старинних ресторанів міста. Тут виступили з усними привітами генеральний консул України у Мюнхені Григорій Хоружий, ректор Львівського Державного Університету І. Вакарчук, ректор Семінарії у Івано-Франківському о. Софрон Мудрий, ЧССВ, голова Центрального Представництва Українців у Німеччині мгр Ірина Спех та інші. Програмою проводив проф. Л. Рудницький, який привітав УВУ від Ради Товариств НТШ та від НТШ у ЗСА.

У всіх привітаннях повторювались три думки, а саме, що: Український Вільний Університет чесно вистояв на сторожі української науки за час свого 75-літнього існування на чужині; УВУ зараз у нових обставинах виконує важливу функцію моста між науковими силами діяспори й України, а також між Німеччиною, особливо між Баварією і Україною; і що УВУ, цю заслужену для української культури установу діяспори, треба конечно зберегти і в майбутньому для добра України й діяспори.

Три покоління українців в Чикаґо

У вересні в Українському Культурному Осередку в Чикаґо відбулась виставка, яка привернула увагу не тільки громади міста, а й відвідувачів поза його межами.

Виставка фотовідеоматеріялів — це своєрідний звіт про наполовину виконаний проєкт під назвою „Покоління“ двох ентузіястів — Орисі Антонович (вона ж голова Літературного Фонду ім. І. Франка, фільмовий спеціяліст) та Лялі Кучми, мисткині і професійного фотографа. Цей проєкт, який розпочався два роки тому і розрахований на чотири роки, має на меті створити сотню відеофільмів про долю цікавих, звичайних і видатних членів української громади Чикаґо та його околиць. Спонзорувала проєкт стейтова програма Іллинойської ради гуманітарних наук та частинно Літературний Фонд ім. І. Франка в Чикаґо.

Виставка, що демонструвалась протягом двох тижнів та зібрала понад 500 відвідувачів, стала помітною подією в суспільному житті громади. В день її відкриття, 14-го вересня, зібрались герої фільмів, члени громади, представники урядових осіб, зокрема стейтовий сенатор Володимир Дудич та представники американського суспільства. Відвідувачі змогли оглянути величезну кількість фотопортретів героїв фільмів, виконаних Лялею Кучмою.

Слово про виставку і цей проєкт мала член Літературного Фонду Леся Мудра, яка підкреслила його вагомість та важливість присвяти пам'яті відомого діяча діяспори Адама Антоновича. В своїх скромних виступах директор та виконавець проєкту Орися Антонович та її співавтор Леся Кучма розповіли про їх задум, подякували тим, хто погодився на відеозапис їх інтерв'ю і таким чином допоміг створити усні сторінки історії України в довоєнний період і початки життя наших іміґрантів тут, за океаном. Запрошені на відкриття змогли ознайомитись зі своєрідним відеоколяжем — уривками

М. Гарасовська-Дачишин з донькою Христею Таран.

А. Антонович

зі створених О. Антонович фільмами.

Задуманий проєкт є і ориґінальним в пляні професійности виконання і архівно-історичної цінности.

Фільми зберігаються не тільки в архівах Українського Музею в Чикаґо, а й відповідно заіндектовані, будуть передані в Конґресову бібліотеку ЗСА. Через мережу „Інтернет“ можуть бути використані поза Америкою. До речі, інтерв'ю та друковані каталоги фільмів одночасно подаються українською і англійською мовами. Таким чином проєкт має намір поширити і поглибити знання американського суспільства про етнічну групу українців в Америці. Через окремі людські долі майбутні покоління матимуть змогу знати і судити про багатостраждальну долю народу України, не кажучи вже про цінність матеріяли для історииків. Недарма уже сьогодні деякі з цих матеріялів замовлені історичним товариством одного з коледжів Ню Йорку, представник якого відвідав виставку.

За відгуками виставка мала успіх. Викликала зацікавлення американських установ, стала виховною акцією для молодого покоління громади, оскільки через авторів та учасників — героїв фільмів з проєктом ознайомлена молодь багатьох родин, „Рідної Школи“, дитячих садків. Так, наприклад, внучка Адама Антоновича, донька Орисі і Бориса Антоновичів 14-річна Аня, що взяла слово на відкритті виставки, запевнила присутніх, що вона, як свідок великої праці її матері, в майбутньому матиме тільки українську родину, буде виховувати її в українському дусі, залишиться вірною справі її предків. Якщо лише Аня та кілька її ровесників матимуть такі наміри, то проєкт „Покоління“ того вартий.

А ось що кажуть про проєкт дорослі відвідувачі (з книги відгуків): „Задум справді монументальний і перший цього роду в діяспорі. Портрети Лялі Кучми — це схоплення людських вдач, це портрети їхніх душ, які їй вдалось підглянути і утримати на плівці. Відеофільми Орисі Антонович — це „схоплення переживань окремих членів нашої післявоєнної громади аж по сьогоднішні дні.

Тільки справжня ніжна артистична вдача і велика любов до людей могла їх спонукати до цього подиву гідного почину, що задержить для майбутніх поколінь живих свідків воєнних подій і трагедії нашого народу, що масово помандрував у світи, де закріпив своє коріння“.

Громада чекатиме з нетерпінням повного завершення проєкту.

Лідія Корсун

ДОПОВНЕННЯ

В статті Наталії Пазуняк „Спостереження з приводу 34-го З'їзду УЗХ" („Свобода" з 17-го листопада ц. р.) випадково пропущено зі звіту виховної референтки Володимири Кавки деякі дані про те, хто ще причинився до прийняття дітей з Донеччини, тому подаємо: при відвідинах обителі св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку групу дітей і їх супровідників ґостило гарним полуденком Сестрицтво св. Ольги, а Відділ ч. 7 УЗХ в Бавнд Бруку, очолений Анастазією Фурманець, обдарував щедро дітей на суму 265 дол., що Управа УЗХ прийняла як вияв зрозуміння для почину Управи УЗХ — прийняття дітей з далекої, але близької заразом нам України.

Н. Пазуняк.

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ Й ІРЛЯНДІЯ нарешті досягнули важливого домовлення щодо Олстеру. Прем'єри обох країн, Джан Мейджор і Джан Брутон, проголосили про створення міжнародної комісії, метою якої є розв'язання найгострішої проблеми — роззброєння напіввійськових формацій, що діють на території Північної Ірляндії. Великобританія й Ірляндія запропонували усім учасникам олстерського конфлікту провести попередньо переговори —паралельно до діяльности згаданої комісії. Водночас англійський прем'єр підкреслив, що до участи у переговорах нікого не змушуватиметься, однак перед їх початком обов'язково має відбутися цілковите роззброєння ворогуючих сторін.

ГАЗЕТА „НЮ ЙОРК ТАЙМС“ вмістила під назвою „Чому корупція керує Росією?“ статтю відомого гарвардського економіста Джеффрі Сакса, який у 1992 році був дорадником російського прем'єра Єґора Ґайдара. Дж. Сакс вважає, що західні уряди і міжнародні організації не використали можливости вплинути на процес здійснення реформ у Росії, зашвидко відмовившись фінансово підтримувати „молодих і чесних реформаторів на чолі з Ґайдарем“. Залишившись без опори, президент Боріс Єльцин змушений був піти на компроміс з корумпованою „старою ґвардією“, і тепер колишні партапаратники контролюють Центральний банк та більшість членів уряду. На думку Дж. Сакса, все ще не пізно допомогти Росії грішми, бо коли там у грудневих виборах переможуть ортодоксальні комуністи і великодержавники, то країна піде не вперед, шляхом демократизації, а назад, до толітаризму.

Святкові листівки історичного значення

Наприкінці минулого року Український Музей у Ню Йорку видав вісім листівок — репродукції ікон роботи мистця Петра Холодного, мол., на іконостасах та царських вратах, також одного вітража, у шести українських церквах у Ню Йорку і в стейтах Ню Йорк і Ню Джерзі. Видання цих карток уможливила напружена праця: в серпні 1994 року мистець-фотограф Петро Грицик і два його помічники увіковічнили іконопис Холодного. Понад тиждень об'їздили церкви з його творами в автофургоні (вені), навантаженому складною апаратурою і риштованням, потрібним для фотографування високо розташованих ікон.

Наслідок цієї праці: прозірки творів Холодного розміром 4 на 5 інчів. Побільшені й освітлені ззаду, вони будуть прикрасою виставок. З них можна робити репродукції — листівки, ікони, ілюстрації для книжок. Чимало їх буде вміщено в монографії про Холодного, яка має вийти одночасно з відкриттям у Музеї виставки його творів.

П. Холодний, мол.: Архангел Гавриїл

Нині черговою справою є поширення листівок. Продаж їх дасть кошти на підготову виставки, але дуже важливим є те, що ці листівки познайомлять ширші кола українців у діяспорі і на Україні, також мистецтвознавців, із творчістю видатного мистця, який був також іконописцем. За висловом його учениці, художниці Христини Сай, „малярство Холодного в українських церквах має велику культурну, теологічну та історичну вартість”. Сьогодні, коли в Україні будують нові церкви, ікони Холодного можуть служити зразком високої культури іконопису, зв'язку з першоджералами старої української ікони.

Пригадую, що я чула доповідь Холодного „Іконописання”, яка відбулася в Українському Інституті Америки в травні 1986 року. Авдиторія з цікавістю слухала Холодного, його характеристику українського іконопису. Він пояснював деталі численних прозірок на екрані, часом жартував. Згадав, як один з наших іконописців почув зауваження відповідальної особи в церкві, де працював над іконою: „Намалюйте з коротшою бородою, щоб виглядав культурно”.

В Америці, десь від 60-их років було видано чимало різдвяних і великодніх листівок з репродукціями ікон та рисунків Холодного. Багато цих листівок, вставлених у рамці, прикрашають кімнати (також мою), часом служать як ікони. Є серед них і листівки, що їх видав минулого року Український Музей, але вони ще мало поширені. Їх треба слати в Україну, щоб люди більше знайомилися з мистецтвом іконопису, яке було затоптане 70 років. Зразки іконопису Холодного допоможуть молодим мистцям, які нині беруться за ікони.

Підготова виставки праць Холодного йде в час напруженої праці в музеї. Уже дійсною стала перебудова будинку, купленого музеєм на 6-ій вулиці схід у Ню Йорку. Архітект Юрій Савицький тепер працює над проєктом перебудови, яка почнеться 1996 року. Музей завзято збирає на цю мету фонди і знаходить підтримку громади.

Сьогодні ми ще не знаємо, чи виставка праць Холодного відкриється в теперішньому приміщенні музею, чи в новому будинку. Але працівники музею і члени Комітету вшанування пам'яті Холодного працюють над підготовою виставки і монографії. Видання її дуже коштовна річ. Сподіваємося, що допоможе продаж листівок, чекаємо на відгук громади.

Листівки можна купувати в українських церквах і в крамницях, в Українському Музеї. Можна виписувати з музею поштою, додаючи вартість пересилки.

Ціна листівки — 1 дол. Комплект — 16 листівок (по дві кожної) — 14 дол. Ціна пересилки: комплект з 16 листівок — 2 дол., від 16 до 32 листівок — 3.50 дол., від 32 до 48 листівок — 4.50 дол.

Замовлення надсилати на адресу: The Ukrainian Museum, 203 Second Avenue, New York, N.Y. 10003; тел.: (212) 228-0110, fax (212) 228-1947.

Комітет вшанування пам'яті П. Холодного просить слати пожертви, які можна відтягати від податку. Чеки слід слати на адресу музею, виписувати на: The Ukrainian Museum, Cholodny Fund.

Любов Дражевська

Українська громада в Томс Рівер відзначила подвійні роковини

В неділю, 5-го листопада, ц.р. зібралась чисельно громада при церкві св. Стефана в Томс Рівер, Н.Дж., щоб відсвяткувати 51-шу річницю смерти великого покровителя українського народу Митрополита Андрея Шептицького та 77-му річницю Листопадового Чину, котрим проголошено незалежність західньої вітки українського народу.

Святкування почалось в 10-ій год. вранці. Отець Роман Дубицький відправив Богослуження в намíренні беатифікації покійного Митрополита Андрея Шептицького та в намíренні українського народу. Він виголосив відповідну до святкування патріотичну проповідь.

По обох великих подіях слідували великі жертви українського народу, як релігійно, так і національно свідомого елементу. Тож отець відправив Панахиду в пам'ять обидвох подій. До Панахиди представники громади держали синьо-жовті українські та зоряні американські прапори.

Прапороносці зібрались до Панахиди.

Пошук за книгами М. Ситника

Для повного видання творів Михайла Ситника (1920–59), що його підготовляю, потребую дві його перші збірки „Від серця” і „Нові обрії”, видані 1942 року в окупованій німцями Україні. Прошу власників цих збірок надіслати мені бодай копії. Бажані теж його вірші, статті, фейлетони й гуморески, публіковані в періодиках діяспори. Щира подяка за цю ласкавість буде висловлена у згаданому виданні.

Микола Неврлий — M. Nevrlý
Dankovského 2, 811 03
Bratislava, Slovakia

Ділимось сумною вісткою, що у четвер 30-го листопада 1995р. упокоївся в Бозі наш найдорожчий СИН, БРАТ, ПЛЕМІННИК, КУЗЕН

бл. п.

МИКОЛА БРИНЬОВСЬКИЙ

Горем прибиті:

мати — ОЛЕКСАНДРА
брат — ЄВГЕН
тітки — ОЛЬГА БРИНЬОВСЬКА
— СОФІЯ ЗАЧКО з мужем ОСИПОМ
кузен — РОМАН ЗАЧКО
ближча та дальша родина в Україні.

ПАНАХИДА за спокій його душі — понеділок 4-го грудня 1995 р. о год. 7:00-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми 129 E. 7th St, в Ню Йорку.

ПОХОРОН у вівторок 5-го грудня о год. 11:30 ранку з церкви св. Андрія Первозванного на місцевому цвинтарі в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Прикордонники...

(Закінчення зі стор. 1)

понад п'ять тонн цукру, вартістю 605 млн. карбованців.

У поїзді Львів–Санкт Петербург митники знайшли у схованці велику партію цінних радіочастин. На об'їзному шляху Ветли–Коровун затримано „Жигулі", власниця яких везла до Білорусі багато харчових продуктів. На трьох заставах сконфісковано велику кількість наркотичної речовини.

Поблизу молдовського кордону, на заставі „Степанівка" затримано автомобіль КамАЗ, у якому громадяни Молдови везли з Одещини цистерну вина. В ній було 11,280 літрів вина.

ТЕЛЬАВІВСЬКИЙ інститут соціяльного забезпечення повідомляє, що тепер в Ізраїлі 671,500 осіб, тобто кожен восьмий мешканць країни, живуть у злиднях. У порівнянні з 1993 роком бідних збільшилося на 4 відсотки. Якщо темпи зростання доходів на душу населення становили в 1994 році в середньому 8 відсотків, то провідна у цьому показнику група збільшила свої доходи на 12 відсотків, а остання — лише на 4 відсотки. Середньорічний дохід на душу населення в Ізраїлі становить 16,000 дол. Межу бідности встановлено на рівні 316 дол. в місяць.

ШЕФ АРҐЕНТИНСЬКОЇ поліції Адріян Пеляччі повідомив, що є підстави очікувати чергового нападу терористів на членів жидівської громади в цій південноамериканській країні. Всі поліційні сили приведено у стан підвищеної боєготовости. Як відомо, у березні 1992 року терористи бомбою знищили будинок амбасади Ізраїля у Буенос Айресі, а в липні минулого року підкладена терористами вибухівка зруйнувала будинок Арґентинсько-ізраїльської асоціяції взаємодопомоги. В обох випадках мали місце численні людські жертви.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ, яка вивчає обставини вайтвотерґейтського скандалу, заслухала свідчення Джін Луїс, яка в 1992-93 роках працювала слідчим „Резолюшен траст корпорейшен" — державної організації, яка займається справами збанкрутованих ощаденевих банків. Дж. Луїс засвідчила, що федеральна влада заважала їй проводити об'єктивне розстеження причин банкрутства банку „Медісон" і причетности до цього бакрутства фірми „Вайтвотер", співвласниками якої були Билл і Гілларі Клінтони.

В Україні...

(Закінчення зі стор. 1)

— Це так сказати, родинна традиція. Мій дідо, що був священиком біля Перемишля, таки у своїй парохії був засновником „Маслосоюзу", то ж я зріс із цим від малого хлопця. А тепер побачив, як потрібна така молочна господарка на наших селах. Бо бачите, ми будемо творити також філії по селах, де лише будуть до того засоби. Досі однак існує „Маслосоюз" лише в Івано-Франківському і Стрию. Але всюди ми можемо дістати давні приміщення — тільки, на жаль, немає в нас обладнання та машин до перерібки масла, молока, сира і козеїни. Плянуємо робити також морозиво, бо досі воно приходить до нас з Польщі.

— Чи обладнання до „Маслосоюзів" треба буде також спроваджувати із заграниці?

— Зовсім ні, ми можемо замовити в Одесі або Вінниці та в цей спосіб буде мати наш робітник заробіток, а заводи заплату. Тільки так можна піднести економічний стан України, коли виробляти та купувати у себе, а не кидати тяжкі гроші чужинцям. Але бачите, щоб купити обладнання і розпочати працю в двох заводах потребуємо на це кругло 70,000 американських долярів. З тим можна мати вже справжні підприємства, що принесуть сподіваний дохід. Ось я тому вперше вибрався за океан апелювати до своїх побратимів по зброї, щоб нам допомогли в тому ділі. Приймаємо кожний даток, а це може бути з часом добра інвестиція гроша. Я певний, що „Маслосоюз" буде просперувати, бо самі селяни того бажають, а державні чинники дають повну підтримку. Коби тільки здобути цей початковий капітал. Я від'їжджаю домів з надією, що побратими відгукнуться. А ЗУАДК у Філядельфії, погодився на те, що можна там складати пожертви із допискою на чеках „МС".

Адреса ЗУАДК: United Ukrainian American Relief Committee, Inc., 1206 Cottman Ave., Philadelpia, Pa. 19111.

У ЗВ'ЯЗКУ З ТИМ, що бойовики проіранської шіїтської групи „Гезболла" обстріляли ракетами північні райони Ізраїля, ізраїльський уряд перекинув у південний Ливан додаткові військові формації. Як відомо, два роки тому „Гезболла" запевнила, що не вестиме бойових дій проти мирного населення, однак слова не дотримала.Ізраїльтяни у відповідь на ракетні обстріли плянують заблькувати ливанські морські порти і заатакувати бази „Гезболли" з повітря. Жидівська газета „Едіот Ахранот"повідомляє, що американські офіційні особи закликали Ізраїль не сприяти ескаляції напруження в реґіоні.

Запрошуємо...

(Закінчення зі стор. 2)

але вони „осіли" і до цього часу „сидять" в державних установах.

Ваш вантаж я отримала 23-го вересня, в суботу, а в понеділок роздавала сиротам у школі. Якби ви бачили щасливі очі цих дітей, вчителів, опікунів! Закордонна річ — це поперше. Таку річ бабуся купити не може — це подруге. Потретє, а я б сказала, що поперше, — це жертвенність. У нас на сході жертвенности нема. А тут — така подія!

Десь далеко, за океаном, люди пам'ятають про нас і допомагають. Це дуже зворушливо!

І ті, хто отримав якусь річ, і ті, хто не отримав, стали добрішими, веселішими, стали уважніше ставитись один до одного.

Приголомшуючі події випали на долю дніпропетровців за останні три місяці! Приїзд подружжя Йовиків мав надзвичайний успіх! А тепер — ваш вантаж.

На превеликий жаль, за браком часу, я не можу Ваші успіхи висвітлити в нашій пресі і надіслати газету до Америки. У нас газетам мало вірять, більше вірять очевидцям. Коли поглянем на щасливі дитячі личка після подарунку — на душі стає веселіше, повертається надія і впевненість у завтрашній день.

Нам би дуже хотілось, щоб українці, які подолали довгий шлях з Америки в Україну, завітали і до нашої громади. На Дніпропетровщину, до селища Петриківка пролягають міжнародні туристичні шляхи. Було б дуже добре, якби на цих шляхах не розминалась українська громада Америки з українською громадою Дніпропетровського. Ми запрошуємо членів української громади Америки у Дніпропетровське!

Клавдія Мірецька,
голова дніпропетровського обласного відділення організації Міжнародна Всеукраїнська Жіноча Громада.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ 10-го ГРУДНЯ 1995 р.

Амстердам, Н. Й. 266-ий Відділ УНСоюзу товариства ім. Івана Франка відбуде свої Річні Загальні Збори о год. 2-ій по пол. в домі Українсько-Американського Горожанського Клюбу при 3-5 Теллер вулиці. На порядку нарад: звіти, вибір нової Управи Відділу на 1996 рік. Проситься всіх членів при-бути на збори. За Управу — секретар Володимир Варшона.